

Právníci ostře kritizují dosavadní postup vlády a soudů u covidových kompenzací. Upozorňují také na nový záměr vlády omezit práva a svobody

ET epochtimes.cz/2023/09/15/pravnici-ostre-kritizuji-dosavadni-postup-vlady-a-soudu-u-covidovych-kompenzaci-upozornuji-take-na-novy-zamer-vlady-omezit-prava-a-svobody

Juraj Skovajsa

15. září 2023

Aktualizováno 15. 9. 2023 v 15:15 o sdělení JUDr. Nielsena pro Epoch Times o možném zvýšení počtu žalob

Poté, co v pondělí Nejvyšší soud „otevřel cestu k náhradě škody za krizová opatření v době covidu“, naskytla se naděje pro mnohé poškozené podnikatele. Institut Pro Libertate vydal k dosavadnímu postoji vlád Andreje Babiše, Petra Fialy a soudů nižších instancí k nároku na odškodnění kritické prohlášení.

„Tento nárok jim odepírala vláda Andreje Babiše i Petra Fialy na základě zcela účelového výkladu § 36 krizového zákona. Tento výklad, podle něhož by nárok na náhradu škody v důsledku krizových opatření neměl v podstatě nikdo, posvětily i soudy prvního a druhého stupně. Teprve Nejvyšší soud nyní rozhodl, že takto

krizový zákon vykládat nelze... a šanci budou mít i další žaloby, pokud je podnikatelé podají do tří let ode dne, kdy jim škoda vznikla," uvádí Pro Libertate.

Institut sdružující právní experty, kteří hájí hodnoty lidské důstojnosti, práva na soukromí, či práva na soudní ochranu, komentují omezování základních práv a svobod plynoucí z krizového zákona, který byl v době covidové aplikován takto: „Tento zcela mimořádný zásah do lidských práv pak zákon kompenzuje tím, že například vlastníkovu automobilu dává právo domáhat se následně škody, která mu byla způsobena. Během pandemie byl tento zákon zneužit zejména k plošnému zavírání provozoven... V případě krizového zákona jde totiž o zcela zvláštní situaci náhrady škody, kdy náhrada náleží osobě nejen v případě nezákonného postupu státu, ale i tam, kde stát postupuje při řešení krizových situací v souladu s právem. A právě tuto náhradu vlády a soudy odmítaly lidem a firmám poskytnout. Tomuto, v demokratickém státě zcela nepřijatelnému, zásahu do práva na podnikání, vlastnického práva a dalších práv nyní učinil Nejvyšší soud přítrž.“

Pro Libertate dále popisuje, jak vláda při vyhlášení prvního krizového stavu nejdříve prohlašovala, že stát podnikatelům škody nahradí „ale již tehdy se pokusila podnikatele o náhradu připravit tím, že od dubna začala krizová opatření nahrazovat dnes již nechvalně známými mimořádnými opatřeními ministerstva zdravotnictví,“ a dodává, že přitom „zneužila zcela vágního ustanovení zákona o ochraně veřejného zdraví“.

„Přesto se už tehdy většina právních odborníků shodovala v tom, že i mimořádná opatření MZ, vydaná za krizového stavu s cílem tento stav překlenout, jsou krizovými opatřeními a náhrada škody náleží i za ně,“ píše se dále v tiskovém prohlášení a připomíná zjištění médií že, když konče rokem 2020 evidovaly ministerstva vnitra a zdravotnictví stovky žádostí o kompenzace v celkové hodnotě přes 9 miliard Kč, najaly si renomované advokátní kanceláře bez výběrového řízení.

Ministerstva pak dle Pro Libertate kategoricky omítala žádosti o náhradu škody kompenzovat a soudy první a druhé instance jim dávaly za pravdu. Stejnou zkušenost v rámci dvou sporů (1, 2) sdělil pro Epoch Times i pan Karel Vávra, jednatel společnosti, která v pondělí uspěla u Nejvyššího soudu s oním průlomovým rozhodnutím.

Vlastní zkušenost s klientem popsal i JUDr. Tomáš Nielsen, předseda Pro Libertate: „Nejprve jsme si s klientem, provozovatelem sportovních areálů, prošli kolečkem, kdy jsme státu měli rozdělit vzniklou škodu podle konkrétních opatření i jednotlivých rekreačních a sportovních prostor a doplnit řadu dalších, podle mého názoru zcela zbytečných, informací. Ministerstva nás opakovaně vyzývala k dalšímu doplňování detailů, podle mě zcela bezdůvodně, zřejmě s cílem od sporu nás odradit. Mému klientovi se ale podařilo informace poskládat a ministerstvům vnitra a zdravotnictví jsme dodali velice podrobnou analýzu vzniklých škod. Přesto nárok mého klienta ministerstva odmítla... V březnu 2021 jsme obdrželi vyjádření ministerstva vnitra, které již obsahovalo právní názor, že na kompenzace nemáme vůbec žádný nárok. Tedy, že krizový zákon nepočítá s plošnými opatřeními a že za opatření, která se přímo nedotýkají konkrétní osoby, nenáleží žádná náhrada.“

„Už zde se nabízí otázka: Pokud tento názor ministerstvo zastávalo již v roce 2020, proč nás nutilo projít si nákladnou anabází při tvorbě stále detailnějšího rozpisu škod v čase? Proč náš nárok neodmítlo s touto argumentací již tehdy? Zřejmě v roce 2020 tato účelová dezinterpretace krizového zákona ještě neexistovala,“ domnívá se Nielsen.

Následné žaloby, resp soudní jednání pak popisuje následovně: „Jednání před soudy byla skutečně tragikomická. I když jsme s klientem věnovali obrovské úsilí do specifikace škody, nikoho to nezajímalo. Soudy rozhodly během několika desítek minut, kdy jsme si vyslechli mantru o tom, že nárok na kompenzaci zde není a že to opakovaně potvrdil i odvolací soud.“

„Teprve Nejvyšší soud, k němuž jsme se s dovoláním také obrátili, nyní otevřel dveře k nápravě,“ dodává Nielsen

Na otázku, zda lze v této souvislosti očekávat zvýšení počtů žalob vůči státu, Nielsen sdělil pro Epoch Times: „Rozhodnutí NS odstranilo jen jednu, byť zásadní, překážku... Stále je ale nutné, aby podnikatelé uplatnili své nároky u soudu včas, tedy v tříleté promlčecí době. A aby se jim podařilo prokázat výši škody i příčinnou souvislost s covidovými opatřeními. Předpokládám, že i zde se bude stát ze své odpovědnosti vykrucovat... I tak ale předpokládám, že počet žadatelů může ještě narůst. Zásadní překážkou tu opravdu může být zejména riziko promlčení. Možná není náhoda, že k prolomení dosavadní judikatury Městského soudu v Praze dochází právě v době, kdy zejména nároky z jara 2020 už zřejmě promlčeny budou.“

Pro Libertate upozorňuje také na „vyjádření zástupců současné vládní koalice, která již dříve zazněla ve veřejném prostoru. Podle nich je nutné příslušné právní předpisy (zejména krizový zákon) novelizovat tak, aby rozšířil pravomoci vlády a ministerstva zdravotnictví omezovat základní práva a svobody a současně minimalizoval právo těch, kdo budou takovým omezením přímo dotčeni, domoci se spravedlivé náhrady škody.“

„Jsme přesvědčeni, že podobné snahy je třeba zastavit. Nezákonný stav přeci nelze napravit tím, že z něj uděláme změnou zákona stav zákonný, byť protiústavní. Tím bychom popřeli základní zásady demokratického právního státu a definitivně se vydali směrem k totalitní moci,“ uzavírá institut.

Deník Epoch Times se s žádostí o vyjádření k tiskové zprávě Pro Libertate obrátil na Andreje Babiše, Petra Fialu, tiskové oddělení vlády, ministerstva vnitra a ministerstva zdravotnictví. Do doby publikování zprávy nikdo ze zmíněných nereagoval.